

INDOEVROPEISTIKA

Indoevropský srovnávací jazykozpyt byl vždy pokládán za nutný doplněk konkrétních filologií pěstovaných na filosofických fakultách.

Také v Brně se záhy po založení university pocítila potřeba tohoto základního filologického oboru: již v r. 1926 byl zřízen samostatný seminář pro srovnávací jazykozpyt, jehož řízením byl prozatímně pověřen *Oldřich Hujer* (1880–1942), profesor Karlovy university. Hujer po pět let pravidelně do Brna přijížděl přednášet a staral se též sám o knihovnu nového semináře.

R. 1931 se habilitoval pro srovnávací jazykozpyt Hujerův žák *Václav Machek* (1895–1965). Hujer mu ihned odevzdal vedení semináře a Machek pak sám přednášel indoevropský jazykozpyt jako docent s plným úvazkem, od r. 1936 jako profesor. Po více nežli pětileté přestávce způsobené nacistickou okupací byla v roce 1945 činnost semináře obnovena; jeho knihovnu se podařilo uchovat přes dobu okupace bez podstatných ztrát. Funkci posluchače-knihovníka zastával do r. 1946 František Březina, od r. 1946 Adolf Erhart, který byl v r. 1950 ustanoven asistentem semináře (v letech 1951–1953 jej v této funkci zastupovala Eva Havlová). V rámci vysokoškolské reformy byl seminář pro srovnávací jazykozpyt v r. 1950 vtělen do katedry starověké kultury. V r. 1958 se indoevropéistika včlenila do katedry slavistiky, od r. 1963 pak je součástí katedry českého jazyka, slovanské, indoevropské a obecné jazykovědy, kde tvoří samostatné oddělení. Jeho nynější vedoucí Adolf Erhart byl v r. 1964 jmenován a ustanoven docentem indoevropské a obecné jazykovědy.

Profesor *Václav Machek* zemřel v r. 1965, krátce před odchodem do výslužby. Jemu přísluší hlavní zásluha o dobré jméno brněnské indoevropéistiky. Jeho zásluhou se Brno po druhé světové válce stalo hlavním střediskem bádání v tomto vědním oboru v ČSSR; vedle fakultního oddělení (vybaveného nevelkou, ale soustavně budovanou knihovnou, představující v přítomné době jediný knihovní celek tohoto druhu v ČSR) je indoevropéistika pěstována i v brněnské pobožce jazykovědného kabinetu ČSAV.

Přednáškami z indoevropské jazykovědy prošli všichni posluchači filologických oborů (zkušební řád předepisoval tříhodinovou semestrální přednášku z tohoto oboru), bylo však i mnoho takových, kteří navštěvovali dobrovolně další přednášky a semináře. Nejednoho z nich přivedly právě přednášky *Oldřicha Hujera* a *Václava Machka* k hlubšímu zájmu o jazyk a koneckonců na dráhu vysokoškolského učitele nebo vědeckého pracovníka Československé akademie věd. K brněnským žákům prof. *Oldřicha Hujera* patřili mj. *Karel Janáček*, *František Kopečný* a *Antonín Mátl*, žáky prof. *Machka* byli *Arnošt Lamprecht*, *Jaroslav Bauer*, *Milan Jelínek*, *Radoslav Večerka*, *Miloš Dokulil*, *Igor Němec*, *Eva Havlová* a mnoho dalších. Všichni vděčně vzpomínají na svého učitele, který se jim trpělivě snažil zpřístupnit svůj zajímavý, ale nesnadný obor.

Svou badatelskou činnost zaměřil profesor *Machek* od samého začátku zejména na problematiku slovanské etymologie (tj. indoevropských zdrojů slovanské slovní zásoby). Na tomto poli si získal – možno říci – světové jméno jako autor velkého počtu originálních výkladů slov i jako průkopník nových metod v etymologickém bádání. Publikoval tiskem celkem 348 prací, z toho 4 knižní: *Studie o tvoření výrazů expresivních* (1930), *Recherches dans la domai-*

ne du lexique balto-slave (1934), Česká a slovenská jména rostlin (1954), Etymologický slovník jazyka českého a slovenského (1957, 1968).

Poněkud jiným směrem jde pedagogická a zvláště vědecká činnost Machkova žáka a nástupce *Adolfa Erharta* (* 1926). V jeho pedagogické činnosti zaujímají důležité místo přednášky z obecné jazykovědy, vyžadované studijními plány filologických oborů. Z této jeho činnosti vzešly příručky Úvod do jazykovědy (1962) a Základy obecné jazykovědy (1965, 1969), užívané jako pomůcka nejen studenty, ale i doktorandy a aspiranty. Na rozdíl od Machka není Erhart slavista, ale zaměřuje se především na jazyky baltské a indoíránské; je autorem prvních českých mluvnic litevštiny (1956) a sanskrtu (I. 1967, II. 1971). Na poli badatelském patří hlavní jeho pozornost otázkám indoevropské morfologie, jak o tom svědčí řada článků a monografie Studien zur indoeuropäischen Morphologie (1970).

Adolf Erhart